

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 14 maja 2015 r.

PS-KNPS.431.2.7.2015.PSZ

Pani
Małgorzata Til
Dyrektor
Rodzinnego Domu Dziecka Nr 1
we Wrocławiu

SPRAWOZDANIE Z KONTROLI

W związku z pismem Dyrektora Zespołu Spraw Rodzinnych i Nieletnich Biura Rzecznika Praw Dziecka w Warszawie w sprawie rodzeństwa Agaty, Mateusza i Artura S. przebywających w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego (pismo Nr ZSR.441.107.2014.KT), została przeprowadzona w dniach 9 i 10 kwietnia 2015 roku w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 we Wrocławiu przy ul. Sokolej 28/30 m. 5 kontrola w trybie uproszczonym na podstawie Zarządzenia Nr 112 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 26 marca 2015 roku oraz upoważnienia Nr PS-KNPS.0030–96/2015 wydanego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w dniu 1 kwietnia 2015 roku.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Piotr Szafarowicz – starszy inspektor wojewódzki – przewodniczący zespołu oraz Grażyna Zielińska – starszy inspektor wojewódzki – kontroler. Kontrolę wpisano do książki kontroli pod Nr. 2.

Czynności kontrolne przeprowadzono w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 we Wrocławiu, natomiast rozmowy z wychowankami w placówkach oświatowych, tj. w Szkole Podstawowej Nr 47 przy ul. Januszowickiej, w Gimnazjum Nr 23 przy ul. Jastrzębiej oraz w Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 przy ul. Borowskiej we Wrocławiu, zgodnie z art. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Celem przeprowadzonego postępowania kontrolnego było ustalenie, na podstawie wszelkiej dostępnej dokumentacji, aktualnej sytuacji opiekuńczo – wychowawczej wychowanków Placówki, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji Agaty S. Osobą odpowiedzialną za prawidłową realizację

zadań w ww. obszarze była Pani Małgorzata Til, Dyrektor Rodzinnego Domu Dziecka Nr 1 we Wrocławiu.

W wyniku podjętych działań kontrolnych ustalono następujący stan faktyczny:

1. W dniu 10 grudnia 2014 roku do Biura Rzecznika Praw Dziecka w Warszawie wpłynął anonim, którego autor wyraził negatywną opinię na temat osób prowadzących placówkę, zarzucając im wyrafinowanie, przedmiotowy stosunek do dzieci, a także potęgowanie zamiast niwelowania traumatycznych przeżyć dzieci. W anonimie zostały podane dokładne dane adresowe oraz dane osobowe prowadzących placówkę i dzieci oraz fakt umieszczenia jednego z wychowanków w szpitalu na oddziale psychiatrycznym.

W związku z powyższym, Rzecznik Praw Dziecka zwrócił się do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (tę funkcję we Wrocławiu pełni Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej) oraz do Sądu Rejonowego we Wrocławiu celem uzyskania stosownych wyjaśnień.

Na podstawie przesłanej informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu oraz licznie dołączonej dokumentacji, Rzecznik w piśmie do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego wyraził obawę dotyczącą motywów działania Pani Małgorzaty Til w kontekście umieszczenia dziecka w szpitalu psychiatrycznym, prawidłowego rozpoznawania potrzeb wychowanków, czy zgłaszania się o różnego typu pomoc dla dzieci do właściwych instytucji.

(dowód: akta kontroli str. 1 – 24)

2. Na dzień kontroli w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 we Wrocławiu umieszczonych było pięcioro wychowanków (2 chłopców i 3 dziewczęta) w wieku od 11 do 18 lat, w tym 3-osobowe rodzeństwo S., dla których placówka prowadzona przez Państwo Til jest piątym miejscem pobytu w ramach pieczy zastępczej. Ojciec rodzeństwa S. nie żyje, natomiast matka została pozbawiona władzy rodzicielskiej przez Sąd Rejonowy we Wrocławiu (sygnatura akt w aktach kontroli). Dzieci pod opiekę Państwa Til zostały przekazane z dniem 14 grudnia 2010 roku ze względu na zakończenie działalności innej placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, w której przebywali. Liczne zmiany miejsc pobytu dzieci, demoralizujący wpływ innych starszych wychowanków oraz negatywny wpływ matki spowodował, zwłaszcza u Artura i Agaty, nasilenie problemów wychowawczych. Chłopiec niechętnie się uczył, chodził na wagary, w czasie przepustki u matki dokonał kradzieży zabawki w sklepie, miał duże problemy z przestrzeganiem zasad i wywiązywaniem się z obowiązków, bywał agresywny w stosunku do rówieśników i opiekunów. Natomiast problemy wychowawcze z dziewczynką pojawiły się w okolicach lutego 2014 roku, z chwilą przyjęcia do placówki nowej wychowanki. Dziecko nie reagowało na polecenia opiekunów bądź wykonywało je nieprawidłowo, wykazywało również zachowania prowokacyjne szczególnie

wobec opiekunki, celem zwrócenia na siebie uwagi. Często dziecko kłamało, aby uniknąć konsekwencji bądź z zamiarem zaszkodzenia opiekunom. Agata nie informowała opiekunów o zadaniach domowych, co przekładało się na słabe oceny w szkole. Dziewczynka swoim „roztargnieniem” lub „zawieszeniem” (zamyślane patrzenie przed siebie) narażała się na niebezpieczeństwo np. wchodziła na jezdnię bez wcześniejszego sprawdzenia czy jedzie samochód.

W związku z występującymi problemami, najpierw z Arturem a potem z Agatą, dyrektor placówki podjęła i nadal kontynuuje współpracę z instytucjami, których zadaniem jest udzielanie szerokorozumianej pomocy pedagogicznej, psychologicznej, psychoterapeutycznej i psychiatrycznej. Były to lub nadal są: Dzienny Ośrodek Psychiatrii i Zaburzeń Mowy Dzieci i Młodzieży przy ul. Wołowskiej we Wrocławiu oraz Dolnośląskie Centrum Psychiatrii i Psychoterapii „Super-Ego” wraz z Fundacją „pozyTYwka” przy ul. Gajowickiej we Wrocławiu. W aktach kontroli zostało złożone pismo z dnia 13 marca 2015 roku, w którym specjalista psychologii klinicznej i specjalista psychiatra reprezentujący Fundację „pozyTYwka” potwierdzają, że Pani Til i dzieci będące pod jej opieką korzystają z wielospecjalistycznych oddziaływań terapeutycznych. Pani Til, w ocenie specjalistów, regularnie przychodzi na spotkania konsultacyjne, wprowadza w domu (placówce) proponowane metody wychowawcze, stale poszerza swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach. Opiekę nad dziećmi sprawuje prawidłowo i jest ona dostosowana do ich potrzeb zarówno fizycznych, zdrowotnych, jak i emocjonalnych. W postawie Pani Małgorzaty Til widoczne jest duże zaangażowanie oraz troska o dobro i prawidłowy rozwój wychowanków, o czym świadczyć może fakt, iż dzieci pozostające pod jej opieką w większości nawiązały prawidłową, pozytywną więź z opiekunami.

(dowód: akta kontroli str. 5,6,15,16,31,57)

3. Prowadzona w placówce obligatoryjna dokumentacja, tj. karty pobytu, protokoły z oceny sytuacji dziecka, wnioski o zasadności dalszego pobytu oraz plan pomocy dziecku wskazują w przypadku Agaty S. na nasilające się od lutego 2014 roku problemy z zachowaniem i emocjami dziewczynki. Agata zaczęła być złośliwa, opryskliwa, natarczywie zwracała na siebie uwagę złymi zachowaniami, niszczyła cudzą własność, dokuczała innym dzieciom, kłamała, wymyślała rzeczy, które nie miały miejsca oraz manipulowała faktami i ludźmi, aby np. coś uzyskać. W ocenie dyrektora placówki powyższe zachowania mogły być spowodowane przede wszystkim przyjęciem do domu nowej wychowanki, o którą Agata czuła się zazdrosna oraz demoralizującym wpływem matki na dziecko. Brak współpracy ze strony matki i jej negatywny stosunek do systemu wychowawczego w placówce wywołał u Agaty silny konflikt lojalności, który objawiał się m.in. atakami na osobę pani Małgorzaty Til. W tym czasie dziewczynka przestała również przejawiać chęć do nauki, co przełożyło się na otrzymywane oceny. Ponieważ Agata, jak i inne dzieci z placówki, była i jest pod

opieką psychologa z Fundacji „pozyTYwka”, wszystkie jej zachowania były przedstawiane i omawiane na bieżąco w czasie indywidualnej terapii, zajęć socjoterapeutycznych oraz w trakcie dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka w porozumieniu z przedstawicielami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (MOPS Wrocław). W ramach modyfikacji planu pomocy dziecku na okres od 8 maja do 8 listopada 2014 roku odnotowano również konieczność wizyty u lekarza psychiatry po konsultacji z psychologiem prowadzącym dziecko. W trakcie konsultacji psychiatrycznej ustalono, że Agata pochodzi z rodziny patologicznej, od 3 – go roku życia wychowywana była w placówkach opiekuńczych. Jej sytuacja emocjonalna nie była w pełni stabilna – np. Agata pozostawała w kontakcie z matką, który z jednej strony podsycił jej naturalne potrzeby bliskości, z drugiej – z uwagi na niestabilność, niewydolność opiekuńczą matki narażał na ciągłe frustracje. Wydaje się, że złość na matkę Agata przeniosła na opiekunów, co pozwalało zachować jej idealny obraz matki. Mimo intensywnych oddziaływań terapeutycznych stosowanych wobec Agaty, przy dużej współpracy jej opiekunów obserwowano eskalację nieprawidłowych zachowań u dziewczynki, część z nich zaczęła stanowić zagrożenie dla jej zdrowia. Agata przyjęła postawę opozycyjną, buntowniczą, negowała polecenia również mające na celu jej zdrowie i dobro, nie tylko obowiązki. Agata odmawiała noszenia aparatu ortodontycznego, coraz częściej wpadała w stany pobudzenia, podczas których niszczyła ubrania, biegała, rzucała się na podłogę, drapała swoje policzki, objęła się o sprzęty siniacząc się, ogryzała paznokcie u rąk i nóg, niszczyła swoje przybory szkolne. Niepokojące było również to, iż dziewczynka w środowisku szkolnym była mocno ugrzeczniona, nadmiernie kontrolująca swoje zachowanie, natomiast w domu (placówce) tej kontroli nie było. Stąd w dokumentacji przekazanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej liczne pozytywne opinie szkolne. Po wyczerpaniu możliwości pomocy, Agata została skierowana w dniu 13 października 2014 roku przez lekarza psychiatrę na obserwację szpitalną na Oddziale Psychiatrycznym dla Dzieci i Młodzieży w Zaborze w związku z zachowaniami agresywnymi i autoagresywnymi. Po otrzymaniu skierowania Pani Małgorzata Til zwróciła się również do Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieście z wnioskiem o wyrażenie zgody na pobyt w szpitalu w Zaborze. Sąd przychylił się do wniosku i wydał stosowne postanowienie w sprawie. W dniu 17 października 2014 roku Pani Til poinformowała telefonicznie pana Adama O. – pracownika socjalnego MOPS Wrocław o tym, że otrzymała dla Agaty od lekarza psychiatry skierowanie do szpitala w Zaborze. W czasie pobytu Agaty w szpitalu (od 29 października do 22 grudnia 2014 roku) Państwo Til odwiedzili dziewczynkę oraz byli w stałym kontakcie telefonicznym z nią i lekarzami. W dniu 4 listopada 2014 roku w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 we Wrocławiu dokonano okresowej oceny sytuacji dziecka (omówiono m.in. zaburzenia zachowania i emocji dziewczynki, które spowodowały jej umieszczenie w szpitalu w Zaborze) oraz sformułowano wniosek dotyczący

zasadności dalszego pobytu Agaty S. w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. Dokumenty (protokół i wnioski o zasadności) zostały podpisane bez wnoszenia jakichkolwiek zastrzeżeń przez Małgorzatę Til – dyrektora placówki, Barbarę R. – koordynatora MOPS i Adama O. – specjalistę pracy socjalnej MOPS Wrocław.

(dowód: akta kontroli str. 9 – 14, 18, 29 - 31, 39 – 46, 49 – 50, 58)

4. Zgodnie z treścią art. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zespół inspektorów przeprowadził rozmowy kierowane z Agatą, Arturem i Mateuszem S. na terenie placówek oświatowych, w których się uczą oraz w obecności pracowników (pedagoga, wychowawcy klasy, dyrektora zespołu szkół). Wszyscy wychowankowie bardzo przychylnie wypowiadali się na temat swoich opiekunów w placówce, wskazywali ich jako osoby, do których mają zaufanie i z którym czują się związani. Dzieci znają swoje obowiązki i prawa. Wspólnie dbają o dom, robią zakupy, przygotowują posiłki i jeżdżą na wakacje. Wychowankowie znają swoją sytuację rodzinną. Najstarszy z rodzeństwa Mateusz chciałby kontynuować naukę i nadal zamieszkiwać w placówce. Bracia zgodnie stwierdzili, że ich siostra Agata po powrocie ze szpitala w Zaborze bardzo się zmieniła, a jej negatywne zachowania ustały.

W świetle przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz zgromadzonego materiału stwierdza się, że informacje przekazane anonimowo Rzecznikowi Praw Dziecka i dotyczące rzekomych nieprawidłowości w zakresie sprawowania przez Państwo Małgorzatę i Dariusza Til opieki nad dziećmi w ramach placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego nie znalazły uzasadnienia.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 52 ust. 5 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), kierownik jednostki kontrolowanej w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania ma prawo przedstawić do niego stanowisko, nie wstrzymuje to jednak realizacji ustaleń kontroli.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Marta Kopycińska
DYREKTOR WYDZIAŁU

(kierownik jednostki kontrolującej)

Do wiadomości:

1. Biuro Rzecznika Praw Dziecka, ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa,
2. a/a

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Ewa Oleniacka

WZ. DYREKTORA WYDZIAŁU

Dorota Grzybowska
Z-ca DYREKTORA

